herpy

GEKONY

## Masobe gecko

# *Paroedura masobe*

Rzadki, ciemny gekon w białe kropki, o dużych oczach, pochodzący z wilgotnych lasów wschodniego Madagaskaru. Gatunek jest płochliwy, wymaga chłodnego i wilgotnego klimatu i jest zagrożony w naturze, dlatego nadaje się dla doświadczonego hodowcy, który zadowoli się obserwacją i nie będzie go brał do ręki.

Rodzina: Gekkonidae

### NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

#### ZWIERZĘ

| | |
|---|---|
| Wielkość dorosłego osobnika | **16-20 cm**<br>długość całkowita z ogonem |
| Długość życia | **8-10 lat** |
| Aktywność | **W nocy** |
| Tryb życia | **Nadrzewny i naziemny** |
| Środowisko | **Las deszczowy** |
| Trudność | **Doświadczony** |

#### HODOWLA

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **45 × 45 × 45 cm**<br>D × S × W dla 1 dorosłego osobnika |
| Temperatura w dzień | **23-25 °C** |
| Temperatura w nocy | **18-22 °C** |
| Wilgotność | **60-80%** |
| UVB | **Niewymagane** |
| Pokarm | **Owady, małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe) i dżdżownice i ślimaki** |
| Utrzymanie | **Pojedynczo lub w parach** |

#### ROZMNAŻANIE

| | |
|---|---|
| Rozmnażanie | **Jajorodny** |
| Dojrzałość płciowa | **12 miesięcy** |
| Wielkość zniesienia | **1-2 jaj** |
| Zniesienia w roku | **3-5** |
| Inkubacja | **60-240 dni**<br>przy 28 °C |

#### OCHRONA I FORMALNOŚCI

| | |
|---|---|
| CITES | **Załącznik II** |
| Załącznik unijny | **Załącznik B** |
| IUCN | **Zagrożony (EN)** |

## O gatunku

*Paroedura masobe* to średniej wielkości, nocny gekon o ciemnym, niemal czarnobrązowym ubarwieniu podstawowym, upstrzonym białymi plamkami, i o bardzo dużych oczach. Nazwa gatunkowa pochodzi od malgaskich słów maso, oko, i be, duży. Gekon ma przylgi pod palcami i dzięki temu może wspinać się po niskich gałęziach i krzewach, ale spędza też czas przy ziemi, dlatego uważa się go za gatunek półnadrzewny.

Gatunek został opisany dopiero w 1994 roku przez Nussbauma i Raxworthy'ego i szybko stał się poszukiwany w terrarystyce. Należy do rodzaju *Paroedura*, występującego na Madagaskarze i Komorach. Rodzaj obejmuje zarówno gatunki naziemne, jak i wspinające się.

Dorosła *P. masobe* osiąga 16-20 cm długości razem z ogonem i żyje w niewoli 8-10 lat. Uchodzi za największy gatunek w rodzaju. Zwierzę jest ostrożne i łatwo się stresuje z powodu niepokojenia i przenoszenia. Może przestać jeść, jeśli jest zbyt często brane do ręki lub przenoszone. W ciągu dnia kryje się pod korą i w ściółce.

Gatunek jest zagrożony w naturze i figuruje na Czerwonej liście IUCN jako zagrożony (EN). Rozmnażanie w niewoli wciąż jest rzadkie i wymaga doświadczenia, więc nie jest to gatunek na początek.

## Występowanie i środowisko

*Paroedura masobe* występuje wyłącznie na Madagaskarze, w lasach deszczowych środkowej części wschodniego wybrzeża. Jest znana z nizinnych lasów w Zahamenie, z północnego krańca korytarza między Zahameną a Ankeniheny, z okolic Betaikankany w południowo-wschodniej części korytarza oraz z rezerwatu Betampona.

Łączny obszar, na którym gatunek może występować, szacuje się na około 410 km², ale las jest tak rozdrobniony, że rzeczywisty zasięg wynosi prawdopodobnie poniżej 100 km². Gatunek jest rzadko obserwowany, a jego populacja maleje. Żyje na wysokości od 300 do 600 metrów.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

### ŚRODOWISKO

Gekon żyje w wilgotnym pierwotnym lesie deszczowym na nizinach i niższych zboczach, na wysokości od około 300 do 600 metrów, ale znaleziono go też w silnie przekształconym lesie koło Betaikankany. W ciągu dnia kryje się pod korą i w ściółce. Nocą poluje na owady na niskiej roślinności i na pniach, najczęściej 1-4 metry nad dnem lasu.

Klimat w tym rejonie jest chłodniejszy niż na tropikalnych wybrzeżach. Temperatura wynosi zwykle od 16 do 27 °C latem i od 9 do 20 °C zimą, z wyraźnymi różnicami między dniem a nocą. Powietrze jest wilgotne, zwłaszcza nocą. Właśnie taki klimat ma odtwarzać terrarium: umiarkowane ciepło w dzień, chłodniejsze noce i wysoka wilgotność. Las znika pod uprawy, w wyniku wyrębu i pozyskiwania innych produktów leśnych i to jest główna przyczyna zagrożenia gatunku.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

## Hodowla

### TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium szklanego lub akrylowego o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość). Im większe, tym lepiej, bo gatunek korzysta zarówno z dna, jak i z niskich gałęzi. Trzymaj zwierzęta pojedynczo albo parę w większym terrarium z wieloma kryjówkami. Młode trzymaj osobno.

Urządź terrarium jak gęste podszycie lasu deszczowego, z gałęziami, korą korkową, rurami korkowymi i wieloma ciemnymi, wilgotnymi kryjówkami zarówno wysoko, jak i przy dnie. Żywe rośliny zapewniają kryjówki i wilgoć. Jako podłoże dobrze sprawdza się mieszanka torfu, włókna kokosowego i piaszczystej ziemi, bo trzyma wilgoć, a jednocześnie dobrze drenuje. Regularnie usuwaj odchody i kwas moczowy, a podłoże wymieniaj w razie potrzeby. Terrarium musi mieć wentylację, żeby powietrze nie stało w miejscu.

### TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 23-25 °C, a nocą może spadać do 18-22 °C. Gatunek nie potrzebuje lampy grzewczej ani miejsca do wygrzewania i lepiej znosi chłód niż upał: zimą noc może spokojnie spaść nieco poniżej 18 °C.

Należy unikać dłuższych okresów temperatury powyżej 30 °C, bo może to prowadzić do odwodnienia, niewydolności narządów i śmierci. Ustaw terrarium w chłodnym miejscu, z dala od okien wychodzących na południe, i używaj termometru cyfrowego. W upalne lata może być konieczne aktywne chłodzenie. Zwierzęta, które cały czas się ukrywają, nie jedzą i są ospałe, często mają za gorąco.

### WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %. Zraszaj terrarium wieczorem, żeby było wilgotno nocą, gdy zwierzę jest aktywne, i pozwól mu trochę przeschnąć w ciągu dnia. Higrometr pokaże, czy poziom się utrzymuje.

Zapewnij wilgotną kryjówkę, np. mały pojemnik z wilgotnym torfowcem, żeby linienie przebiegało w całości. Można postawić płytką miskę ze świeżą wodą, ale nie jest konieczna, jeśli zraszasz co wieczór. Stała mokrość sprzyja pleśni, więc podłoże nie może być bagniste, a wentylacja musi działać prawidłowo.

### OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i żyje na dnie lasu oraz w listowiu, więc UVB nie jest konieczne. Wystarczy zwykły rytm dnia i nocy, najlepiej 12 godzin światła i 12 godzin ciemności. Używaj programatora czasowego.

Żywym roślinom może służyć świetlówka do roślin. Utrzymuj światło słabe i rozproszone, żeby zwierzę miało cień i ciemne miejsca, w które może się wycofać. Nocą musi być całkowicie ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB

#### ŻYWIENIE

Gatunek jest owadożerny. Podawaj świerszcze, karaczany i mączniki. Owady muszą być dopasowane do wielkości gekona, bo zarówno zbyt duże, jak i zbyt małe ofiary są często ignorowane. Przez kilka dni przed podaniem karm owady owocami, warzywami lub mieszanką paszową i oprósz je wapniem oraz multiwitaminą, żeby kości były zdrowe.

Młode i podrośnięte zwierzęta dostają 4-5 małych owadów codziennie lub co drugi dzień. Dorosłe karm 3-4 razy w tygodniu, około 4-6 owadami naraz. Karm wieczorem lub nocą, gdy zwierzę jest najbardziej aktywne, i usuwaj niezjedzone owady.

Dieta złożona wyłącznie ze świerszczy jest niezbilansowana, więc urozmaicaj ją. Samice w rozrodzie potrzebują dodatkowego wapnia i warto im podawać co najmniej dwa razy w miesiącu hodowlane ślimaki lub równonogi. Nigdy nie używaj owadów złapanych w naturze, bo mogą przenosić pasożyty.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

#### ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

*Paroedura masobe* jest płochliwa i wrażliwa. Najlepiej nadaje się do obserwacji, a nie do brania do ręki. Częste niepokojenie i przenoszenie stresują zwierzę i mogą sprawić, że odmówi jedzenia, więc ograniczaj kontakt do minimum.

Gekon jest najbardziej aktywny nocą, a w dzień kryje się pod korą i w liściach. Doświadczenia z trzymaniem kilku zwierząt razem są ograniczone, ale parę można trzymać i rozmnażać w większym terrarium. Młode trzeba jednak trzymać osobno, żeby uniknąć agresji ze strony dorosłych. Zawsze zapewniaj wiele kryjówek i rozdziel zwierzęta, jeśli pojawią się niesnaski.

## Rozmnażanie

#### DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową po około roku w niewoli. Różnice płciowe i masa ciała u tego gatunku są słabo poznane, więc stosuj te same metody co u innych gekonów z rodzaju: samce mają wyraźne zgrubienie u nasady ogona, gdzie znajduje się hemipenis. Zadbaj o dobrą kondycję samicy i podaż wapnia, zanim przeznaczysz ją do rozrodu, bo składanie jaj ją obciąża.

#### GODY I KOPULACJA

Udane rozmnażanie w niewoli wciąż jest rzadkie i trudne. Zwierzęta są wrażliwe, a kopulację łatwo zakłócić zmianami w otoczeniu lub braniem do ręki. Nie jest znany określony sezon rozrodczy ani okres spoczynku, więc utrzymuj stabilne warunki i obserwuj reakcje zwierząt.

Rozmnażanie powinni podejmować wyłącznie doświadczeni hodowcy. Samica może się wyniszczyć lub zginąć, jeśli złoży zbyt wiele jaj bez wystarczającej ilości wapnia i składników odżywczych.

#### SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa naraz 1-2 jaja o twardej skorupce, niemal okrągłe, o wymiarach około 18 × 17 mm. Może się to zdarzać 3-5 razy w roku. Jaja niezapłodnione są częste, zwłaszcza w pierwszym roku, gdy trzy na cztery jaja mogą być niezapłodnione.

Zapewnij miejsce do składania jaj w ukrytym rogu, z wilgotnym torfem lub włóknem kokosowym. Jaja należy ostrożnie przenieść do pojemnika inkubacyjnego i nie wolno ich obracać, bo może to uszkodzić zarodek. Przez cały sezon podawaj samicy dodatkowy wapń i składniki odżywcze.

#### INKUBACJA

Jaja umieszcza się w zamkniętym pojemniku z wilgotnym podłożem i inkubuje w temperaturze około 28 °C przy wilgotności 60-80 %. Nie obracaj ich. Czas inkubacji jest bardzo zmienny, od 60-90 dni do około sześciu miesięcy, a rzadko ponad osiem miesięcy. Bądź więc cierpliwy i nie wyrzucaj jaj zbyt wcześnie.

Jaja wyraźnie zepsute są żółte, spleśniałe lub zapadnięte. W razie wątpliwości zostaw je jeszcze trochę i ostrożnie sprawdzaj.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

### ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają przy wykluciu około 5 cm długości. Trzymaj je osobno w małym, wilgotnym pojemniku, żeby nie przeszkadzały im dorosłe ani inne młode. Podawaj małe owady, takie jak muszki owocowe, i zapewnij wysoką wilgotność, żeby linienie przebiegało prawidłowo.

W miarę wzrostu przenoś młode do większego terrarium i utrzymuj stabilną temperaturę. Przeżywalność jest ściśle związana ze zdrowiem matki, więc zadbaj, by przed rozrodem była w dobrej kondycji.

## Zdrowie i częste błędy

*Paroedura masobe* wymaga stabilnych warunków, a większość problemów wynika z niewłaściwego klimatu lub żywienia. Typowe błędy to:

- Zbyt wysoka temperatura, zwłaszcza powyżej 30 °C, prowadząca do odwodnienia, niewydolności narządów i śmierci. To największe zagrożenie.
- Za mało wapnia i witamin, szczególnie u samic w rozrodzie. Prowadzi to do miękkich, kruchych kości. Oprószaj pokarm i podawaj ślimaki lub równonogi.
- Zbyt niska wilgotność, powodująca niepełne linienie. Stosuj wilgotną kryjówkę.
- Stres wywołany zbyt częstym braniem do ręki lub przenoszeniem, który może prowadzić do odmowy jedzenia.
- Jednostronna dieta złożona wyłącznie ze świerszczy.

Choroby tego gatunku są słabo poznane, a zwierzę, które źle się czuje, może szybko podupaść bez wyraźnych sygnałów. Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, pełny ogon i regularnie je. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon chudnie, odmawia jedzenia lub jest ospały.

### Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.